

Aarhus byråds journalsager (J. Nr. 429-1907)

Originalt emne

Marselisborg

Marselisborg/Pavillonerne

Indholdsfortegnelse

- 1) [Byrådsmødet den 5. december 1907](#)
- 2) [Byrådsmødet den 16. januar 1908](#)

Uddrag fra byrådsmødet den 5. december 1907 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 429-1907)

Indstilling fra Skovudvalget angaaende Opførelse af Restaurationspavilloner i Marselisborg Skov:

"Idet Udvalget hermed fremsender Planer og Overslag, udarbejdede af Arkitekt Aachen, til Pavilloner ved Varna og Ørnereden, tillader man sig at indstille:

at der ved Varna opføres en Pavillon overensstemmende med Arkitektens Forslag I B til en anslaaet Udgift af 74500 Kr., idet Projektet forsynes med rund Udvidelse af Veranda og Balkon i begge Bygningens Ender, a t der ved Ørnereden opføres en Pavillon overensstemmende med Arkitektens Forslag til en anslaaet Udgift af 22500 Kr., og a t der ved Ørnereden opføres Badehuse til en anslaaet Udgift af 4000 Kr."

Formanden erindrede om Sagens Forhistorie og antydede, at Tanken om et Badehotel maatte anses for opgivet, efter at Forhandlingerne med Turistforeningen var strandet.

Udvalget havde henvendt sig til Arkitekt Aachen, som var særlig sagkyndig paa dette Omraade, angaaende Forslag og Overslag for Pavilloner ved Varna og Ørnereden. De af Arkitekten indleverede Forslag fandt Udvalget tilfredsstillende, hvad Beliggenheden og Bygningernes indre Forhold angik, Facaderne henstillede det derimod til Byraadets Skøn.

I Varnapavillonen vilde der efter Forslaget blive en Sal, hvor 400 Mennesker kunde spise, og Udenomsbekvemmeligheder og Køkkenforhold vilde blive særdeles gode. Pavillonen ved Ørnereden var kun beregnet for Sommerbrug og derfor meget mindre. Bekostningen vilde for Varnapavillonen beløbe sig til 74500 Kr., for Pavillonen ved Ørnereden til 22500 Kr., og dertil kom 4000 Kr. til Indretning af Badehuse ved Ørnereden, men den Side af Sagen kunde maaske den eventuelle Lejer overtage.

Filténborg fandt de forelagte Planer praktiske og Udgiften svarende til de Beløb, man stedse havde tænkt sig at anvende. Han troede ikke, at man billigere fik noget, der svarede til Hensigten. Maaske kunde der strides om Facadernes Udseende, men man kunde sikkert hos Arkitekten faa forskellige Facader at vælge imellem. Efter Forslaget vilde der ved Varna blive en Vognpark, saa der kunde etableres Kaperkørsel derud. Efter alt at dømme kunde der nok paaregnes en Lejeindtægt af 4-5000 Kr. af Varnapavillonen, saa Foranstaltningerne kunde sandsynligvis betale sig. Badehusene ved Ørnereden kunde man nok overlade til den kommende Vært at indrette, saa meget mere som Badehuse i Regelen betalte sig godt.

Lottrup var Udvalget taknemmelig for Planerne og spurgte, om Restaurationerne ved Silistria og Tors Mølle skulde nedlægges eller bibeholdes. De fremlagte Grundplaner fandt han fortrinlige, ligesom han ogsaa fandt Facaden for Pavillonen ved Ørnereden tiltalende, derimod syntes han, Facaden for Varnapavillonen var mindre heldig. Da den eventuelle Vært maatte anvende ca. 50000 Kr. til Montering og Service, var det tvivlsomt, om man fik 4-5000 Kr. i Leje, men maaske kunde det tænkes, at Turistforeningen overtog Planens Udførelse, eller at man byggede paa lignende Maade som ved Pavillonen i Friheden.

Nørgaard saa helst, at man nøjedes med en mindre Foranstaltning ved Ørnereden, men skulde gerne indrømme, at en Del - særlig den store Invasion under Udstillingen - talte for at bygge en Pavillon ved Varna. Nogen Finansoperation vilde Planens Gennemførelse ikke blive, og det vilde være meget tvivlsomt, om man fik 4-5000 Kr. i Leje af Varnapavillonen og samtidig den nuværende Leje af Pavillonen ved Frederikshøj.

Han vilde bestemt advare imod, at man accepterede nogen af de fremlagte Tegninger,

som han langt fra fandt tiltalende. Bygningernes Indretning var ganske vist ret tilfredsstillende, men naar Facadeplanerne skulde kasseres, maatte Kunstneren stilles frit, da Bygningernes Indre og Ydre burde passe sammen. Efter hans Anskuelse vilde det heldigste være at udbyde Konkurrence om Planerne. Ganske vist vilde det blive noget dyrere, men man maatte hellere ofre et mindre Beløb og saa faa noget, man var glad ved.

Badehuse vilde være en stor Behagelighed og ogsaa en Attraktion, men de maatte tegnes af en Arkitekt, for at de ikke i alt for høj Grad skulde skæmme Bugten.

Jul. Andersen savnede Oplysning om, hvad der skulde gøres ved Pavillonen ved Frederikshøj, som man tidligere havde tænkt at indrette til Afholdsrestauration, hvis der blev bygget Pavillon ved Varna. Han troede ikke, det vilde betale sig at bygge, og mente, at man med Erfaringerne fra "Vennelyst" for Øje maatte regne med «1»0«2»p Ct. til Vedligeholdelse og Forrentning. Lejeindtægten maatte saa sættes henimod 10000 Kr., og det vilde ingen give, særlig da Forrentningerne kun kunde drives en kort Tid, ca. 4 Maaneder, om Sommeren. At laane Penge til 5½ pCt. og saa sætte dem i Restaurationer vilde være uforsvarligt, og de to nuværende Pavilloner kunde nok selv under Udstillingen tilfredsstille Behovet; i ethvert Fald havde man Beværtninger nok i Byen. Ved Varna vilde det forøvrigt ikke være vanskeligt at faa en Mand til selv at bygge. Man havde jo tidligere haft en Forespørgsel i saa Henseende, og maaske burde man optage Forhandling med vedkommende Mand eller ogsaa udbyde Anlæget. Som Sagen forelaa nu, vilde han fraraade, at Byen selv byggede, men hans Stilling til Spørgsmaalet vilde dog i nogen Grad afhænge af, hvilken Bestemmelse der blev truffet med Frederikshøj.

Lottrup erindrede om, at man, da Planen for Vennelystpavillonen blev antaget, mere havde set paa Udseendet end paa Indretningen, og man fik saa en smuk, men meget upraktisk Bygning. Han kunde derfor ikke tilraade, at der blev udbudt Konkurrence. Det gjaldt kun om at faa en ny Skal til den gode Kerne. - Hvis Badehusene kom til at staa inde paa Land, vilde de ikke skæmme Bugten, og det kunde saa paabydes de badende at bruge Badedragt.

Vestesen beklagede, at Forhandlingerne med Turistforeningen var strandet. Hvis denne Forening havde været i Stand til pekuniært at magte Foretagendet, vilde han hellere have været med til, at den overtog Udførelsen, og at Byen saa tog en Part med. Varnapavillonen vilde nok betale sig under Udstillingen, men ellers vilde den sikkert ikke forrente sig. Skulde Kommunen imidlertid selv bygge, vilde det være rigtigst, at man begge Steder holdt sig til den mindre Type, der sikkert ogsaa ved Varna vilde være tilstrækkelig til at tilfredsstille det

normale Behov. Idet han udtalte, at ikke blot Facaderne, men Bygningerne i deres Helhed forekom ham for alvorlige, for dystre, stillede han Forslag om, at man indskrænkede sig til begge Steder at bygge Pavilloner som den, der var foreslaaet ved Ørnereden.

Jakob Jensen hævdede, at det gerne gik skævt, naar Sager som den foreliggende blev behandlet for aabne Døre. Man lagde derved alle Kort paa Bordet for dem, der skulde leje, og derved forringede man Aktivitet.

Han havde i Udvalget ment, at Opgaven var at skaffe Plads til større Selskaber, og det var naaet ved de fremlagte Tegninger, hvorefter der vilde blive tre udmærkede Sale foruden god Plads til dagligt Brug, men naar han nu hørte, at man ikke ønskede store Restaurationer, forstod han ikke, hvorfra den Stemning var kommet, som Udvalget havde arbejdet efter, og saa var det maaske bedst helt at standse Sagen eller som foreslaaet af Hr. Vestesen at holde sig til det mindre. Saa vilde man ikke skade Pavillonerne ved Frederikshøj eller i Friheden, og efter Udstillingen vilde en mindre Pavillon ved Varna nok være tilstrækkelig.

I Udvalget havde det været paa Tale at udleje Frederikshøj som Afholdsrestauration, men Lejeren af denne maatte nok være i Stand til at give saa meget, at Restaurationen kunde forrente sig.

Nørgaard vilde til en vis Grad give Hr. Jakob Jensen Ret i, at Sagen ikke helt, for visse Udtalelsers Skyld, egnede sig til Behandling for aabne Døre. Hvis man skulde bygge en stor Pavillon ved Varna, vilde det være korrekt Fremgangsmaade at faa den lejet ud, inden den blev bygget. Hr. Vestesens Forslag om en mindre Pavillon ogsaa ved Varna var meget tiltalende, men en stor Del af Byens Borgere vilde sikkert ikke føle sig tilfreds dermed. Skønt man havde været uheldig med Vennelystpavillonen, vilde han dog vedblivende tilraade, at man ogsaa denne Gang, da man havde en Plan, der kunde lægges til Grund, udbød Konkurrence.

Filtensborg syntes ikke, man vedblivende kunde lade Restaurationsforholdene i Marselisborg Skov ligge hen som hidtil, og da man ikke havde faaet en Overenskomst med Turistforeningen, maatte Byen selv bygge. Det behøvedes ikke nu at afgøres, om man skulde bygge efter de fremlagte Planer, men man burde vedtage at bygge og at anvende de foreslaaede Summer.

Han havde ikke sagt, at Pavillonerne vilde forrente sig særlig godt, men Meningen var jo

ogsaa kun at afhjælpe et Savn; dog tydede det, at Pavillonen i Friheden svarede en Afgift paa 3000 Kr., paa, at der godt kunde svares en rimelig Leje.

Det var Meningen, at Restaurationen ved Silistria skulde nedlægges, og at Torsmølle skulde beholdes som Afholdsrestauration.

Mikael Johansen mente, at Borgerne havde Ret til at fordre alle store Sager behandlet for aabne Døre, og det var ogsaa tidligere Idealet hos den Side, som Hr. Jakob Jensen tilhørte.

Der var ingen Grund til at standse Sagen, og det forbavsede ham, at Hr. Jakob Jensen ikke i Udvalget havde taget Afstand. Hr. Vestesens Forslag om en mindre Pavillon ved Varna vilde være uheldig, da denne Pavillon skulde benyttes hele Aaret. I en nær Fremtid vilde der komme Sporvej derud, saa det vilde være urigtigt kun at bygge en Pavillon til Sommerbrug. Det kunde ikke nytte, at man fik kønne Facader, naar Bygningerne blev daarligt indrettede, og efter Tegningerne var de indre Forhold rent ideelle. Lejen af Frederikshøj kunde ikke blive mindre, da dette Sted altid vilde have sit Publikum, og ved Tors Mølle kunde Afholdsfolkene faa deres Restauration. Dersom der overhovedet skulde bygges Pavilloner, vilde det være heldigt at faa disse inden Udstillingen, og af Hensyn til Turiststrømmen vilde saadanne være af ikke ringe Betydning. Da Anlæget af Pavilloner ved Varna og Ørnereden sandsynligvis vilde medføre, at det trak i Langdrag med et stort Badehotel, havde Udvalget tænkt at bøde noget paa Savnet af et saadant ved at bygge Badehuse ved Ørnereden.

Han vilde anbefale, at man fik en Afstemning om, hvorvidt Udvalget skulde arbejde videre paa den forelagte Basis.

Samuelson gjorde gældende, at hvis Lejeindtægten af Pavillonen i Friheden, der kun havde kostet 30000 Kr., skulde lægges til Grund, maatte Lejen af Pavillonen ved Varna ansættes til 7000 Kr., og den Leje vilde vist vanskeligt opnaas. Han vilde helst nøjes med en Pavillon i mindre Stil ogsaa ved Varna, selv om den blev bygget af Træ, kunde den nok staa en Del Aar, og den vilde lettere forrente sig end en stor Pavillon.

Jakob Jensen ansaa det vedblivende for uheldigt, at Sagen blev behandlet for aabne Døre, idet han ikke hørte til dem, der vilde give private Lejlighed til at lukrere paa Grundlag af Byraadets Forhandlinger.

Naar man ønskede at overlade Sagens Realisation til private, maatte det erindres, at Forsøg i den Retning var gjort, men naar Turistforeningen ikke kunde magte Opgaven,

maatte man være færdig dermed. Spørgsmaalet var saa, om man skulde bygge stort eller smaat, og han hørte til dem, der ønskede at bygge smaat, men havde i Udvalget arbejdet med den Tanke, at Byraadets Ønsker gik i den Retning, som Forslaget pegede. Befolkningen kunde meget vel blive betjent fra en mindre Anstalt, og skulde Byraadet ønske at holde sig til mindre Pavilloner, havde han intet imod, at der begge Steder blev indrettet Sommerpavilloner.

J. C. Petersen beklagede, at der var Udsigt til, at Byen selv skulde bygge. Det vilde ingen lukrativ Forretning blive og føre til, at man med Tiden ogsaa maatte bygge i Riis Skov, saa Byen vilde komme til at anvende ret store Kapitaler. Som Sagen nu stod, var der vel ikke andet at gøre end selv at bygge, men han gik nødig med. Facaderne vilde efter Tegningerne nok komme til at se godt ud, men det maatte erindres, at Bygninger af Grundmur ikke uden større Bekostning fik saa sirligt et Udseende som Bindingsværksbygninger. Da det Indre var særdeles godt, var der ikke meget at udbyde, saa det vilde sikkert være uheldigt at udskrive Konkurrence, men skulde det gøres, vilde han foreslaa, at Arkitekten skulde forpligte sig til at fuldføre Bygningen for Overslagssummen.

Det bedste vilde dog være at lade Arkitekt Aachen beholde Opgaven.

Nørgaard ønskede Facaderne saa enkle som mulig og var ikke bange for at udbyde Konkurrence. Ganske vist havde man haft Uheld med "Vennelyst" og en Gang senere, men man kunde antage en Arkitekt, som man kendte. Dersom man vilde have noget smukt, maatte man ikke vige tilbage for det mindre Offer, der var forbundet med Konkurrencen.

Financielt set vilde mindre Pavilloner begge Steder nok være det heldigste, men en større Pavillon ved Varna vilde sikkert tilfredsstille mest, og kunde man ikke blive enig om den, maatte man hellere stille den Side af Sagen i Bero og foreløbig kun bygge ved Ørnereden. Da Sagen imidlertid ikke syntes moden til Afstemning, vilde han foreslaa den tilbagesendt til Udvalget til videre Behandling paa Grundlag af de faldne Udtalelser.

Magnus Nielsen hævdede, at der ved Ting- og Arresthusets Bygning intet var sket, uden at Byraadet havde faaet Forslag derom og havde bevilget det, men forøvrigt burde man nu lade den Sag ligge.

Angaaende den foreliggende Sag kunde han slutte sig til dem, der mente det bedst at løse Opgaven ad privat Vej. Turistforeningen vilde sikkert være den rette, og han kunde ønske

Sagen tilbage til denne. Som Haandværker skulde han vel vogte sig for at kritisere Arkitektens Tegninger, og han skulde gerne indrømme, at Arkitekt Aachen havde særligt Kendskab til Bygning af Restaurationer, vel nok mest Hoteller, men han vilde dog gøre opmærksom paa, at Arkitektforeningen ved Konkurrencer øvede Censur, og at det særlig var egentlige Fagfolks Assistance, man trængte til.

Det var de store Sale, hvis Nytte han iøvrigt ikke kunde indse, der fordyrede Forslaget, og han ansaa det for baade billigere og mero praktisk at bygge mindre Restaurationer, der væsentlig var baseret paa Servering i det fri.

Simonsen havde troet, at man var enig om at ønske en Pavillon til 50-60000 Kr. ved Varna, men nu viste det sig, at man kun var ved Begyndelsen. Da det var Tilfældet, vilde det sikkert være let at faa private til at bygge, saaledes at Bygningerne efter et vist Aaremaal overgik til Byen. Den Anskuelse var han kommet til derved, at Turistforeningen havde ment, at Pavillonen ved Varna skulde bære det hele; men var det let at faa private til at tage Affære, saa var der heller ingen Risiko for Kommunen ved selv at bygge. Skulde Kommunen imidlertid selv bygge, maatte der opføres noget tidssvarende, da en lille Pavillon hverken vilde være berettiget eller nødvendig, men Bygningernes praktiske Indretning maatte være det væsentlige, og for den kalkulerede Sum kunde der i den Retning opnaas ikke saa ganske lidt.

Mikael Johansen kunde ikke tjene Hr. Magnus Nielsen i ikke at omtale de store Overskridelser ved Tinghusets Opførelse. Han ønskede ikke at kritisere Udvalget, men kun den Maade, der var administreret paa, og han vilde ønske, at man altid strengt holdt sig til Overslagssummen.

Hvis man ikke vilde bygge en stor Pavillon ved Varna, vilde han foretrække, at man der slet ingen byggede. Sagen hastede imidlertid, da Bygningerne gerne skulde være færdige til November 1908, hvis de skulde være i Orden til Udstillingen. Dersom man havde givet Turistforeningen de 40 Aar, havde den udført Sagen, men maaske Byraadet nu var tilbøjelig til at indrømme denne Koncessionstid, saa kunde man jo i den kommende Uge genoptage Forhandlingerne med Foreningen.

Nørsgaard ønskede ikke at angribe vedkommende Udvalg, men han vilde dog hævde, at der ved Opførelsen af Tinghuset var taget ret alvorlig fejl.

Han troede ikke, man atter skulde komme ind paa en Forhandling om Koncessionen. Man

ønskede vel alle helst den store Pavillon, hvis man kunde magte den, men man kunde jo bede Udvalget fremkomme med Overslag og saa søge at faa en Lejer. Lykkedes det ikke, maatte Sagen henlægges; saa havde man i alt Fald Planerne og kunde senere tage Sagen op.

J. C. Petersen havde ikke ønsket at kritisere Udvalget for Tinghuset. Man kunde ikke forlange, at Udvalget skulde gennemregne alle Arkitektens Overslag, saa var Udvalget ført bag Lyset, var Skylden Arkitektens.

Formanden ansaa det for heldigst at lade den Sag ligge.

Filtenborg var sikker paa, at man let kunde finde private, der vilde bygge Pavillonen, men saa maatte der gives en Tidsfrist for Overdragelsen til Kommunen, og det Princip var Byraadet jo gaaet bort fra. Man maatte først vedtage at bygge og derefter søge en Lejer. Han troede ikke, man skulde bygge mindre end foreslaaet, og oplyste, at en Mængde Centralforeninger nu ikke holdt deres Møder i Aarhus, fordi man ikke havde Bygninger, der egnede sig for dem.

Jakob Jensen var taknemlig for, at Hr. Mikael Johansen havde aabenbaret, at Forhandlingerne egentlig drejede sig om at give Turistforeningen en Koncession paa 40 Aar, men troede dog ikke, det kunde nytte at forhandle videre derom. Han kunde godt gaa med til Hr. Nørgaards Forslag, men det maatte dog pointeres, om Byraadet ønskede en stor eller en lille Pavillon.

Magnus Nielsen ønskede sig fritaget for at belæres af Hr. Jakob Jensen om, hvad der kom Sagernes Behandling ved, og hævdede, at man havde Lov til at udtale sin Beklagelse af, at Turistforeningen ikke kom til at realisere sin Plan. Han fastholdt, at det var ukorrekt at bygge de store Sale, og oplyste, at de store Centralforeninger skiftede Mødested hvert Aar.

Nørgaard foreslog Byraadet at udtale, at man ønskede Pavillonen ved Ørnereden i den foreslaaede Form, og at man gik med til den foreslaaede Varnapavillon, hvis der for den kunde fremskaffes en passende Facade samt findes en Lejer.

Samuelson vilde anbefale, at Sagen om en Pavillon ved Varna blev udsat, hvis man fandt det meningsløst der at bygge en mindre Pavillon.

Magnus Nielsen ønskede at vide, om de gamle Konkurrencetegninger var taget i Betragtning.

Formanden oplyste, at de gamle Tegninger var beregnet paa et Badehotel og derfor ikke kunde bruges. Det forekom ham, at man ikke alene burde tage Hensyn til Udstillingen, men ogsaa til at der ikke var et eneste Sted i Marselisborgskovene, hvor man havde gode Restaurationsforhold. Det syntes ham ganske urimeligt, at Varnapavillonen ikke skulde betale sig at drive om Vinteren, og han var overbevist om, at der der om Vinteren efterhaanden kunde oparbejdes en god Forretning særlig om Søndagene.

Koncessionsspørgsmaalet var i Virkeligheden afgjort.

Man kunde ikke sammenligne med Pavillonen i Friheden, da den var meget lille, og han saa ingen anden Udvej, end at man selv maatte bygge. Han havde haabet, at Byraadet vilde have taget et bestemt Standpunkt, men nu maatte Sagen drøftes videre i Udvalget.

Overgik til 2- Behandling.

Uddrag fra byrådsmødet den 16. januar 1908 - side 1

[Til første side](#)

[Klik her for at åbne den oprindelige kilde](#)

(J. Nr. 429-1907)

Indstilling fra Skovudvalget vedrørende Opførelsen af Restaurationspavilloner i Marselisborg Skov.

Formanden henstillede den fremlagte Plan til Vedtagelse i den foreliggende Skikkelse og meddelte, at Udvalget var enigt om, at Pavillonen ved Varna skulde have samme Beliggenhed som oprindelig tænkt, men at den efter sidste Plan var noget mindre og billigere og antagelig kunde opføres for ca. 65000 Kr.

Nørgaard havde udførligt fremsat sine Anskuelser om Pavillonspørgsmaalet, da Sagen sidst var til Behandling, saa han skulde kun ved denne Lejlighed beklage, at det ikke var lykkedes Udvalget og Arkitekten at give den foreslaaede Pavillon ved Varna en skønnere Skikkelse. Han havde haabet, at man var skredet til Udskrivning af en Konkurrence, og var overbevist om, at man med Tiden vilde fortryde det, hvis man byggede efter det foreliggende Forslag. Skulde dette dog blive Tilfældet, vilde han henstille nogle mindre Ændringer til Udvalgets nærmere Overvejelse, nemlig at de to Taarne kom væk, og at Hegnet ikke blev slet saa byagtigt som vist paa Tegningen. Det var sikkert meget rigtigt og nødvendigt, at der blev opført en Skillemur, men den maatte have en landskabelig Karakter,

og han vilde synes, at en Mur af utilhugne Sten vilde passe bedst, særlig hvis der bag den kom et naturligt Hegn. Det var aldeles ikke hans Mening, at Bygningen ikke blev pompøs nok, tværtimod syntes han, at den snarere burde simplificeres noget, saa den fik et enklere og med Omgivelserne mere passende Præg.

Müller fremhævede, at hans Stilling til Projektet til Dels afhang af, om der forud for Planens Vedtagelse var skaffet en Lejer, idet han havde den Opfattelse, at Kommunen anvendte en stor Sum til et meget lidt rentabelt Foretagende. En billigere Pavillon vilde gøre samme Nytte som den foreslaaede, og det vilde være yderst sjælden, at man vilde faa Brug for den store Spisesal, der var beregnet til 300 Mennesker. Da Udvalget imidlertid var enig om Forslaget, var det vel forgæves at tale der imod, men han havde dog for sin egen Skyld anset det for rigtigst at fremføre sine Betænkeligheder, og det var hans Overbevisning, at det vilde komme til at knibe med at faa en Lejer, der kunde svare en Leje, som nogenlunde stod i Forhold til den betydelige Udgift. Han havde haabet, at Udvalget ogsaa var fremkommet med Forslag angaaende Forholdene ved Silistria, og vilde gerne spørge, om dette Steds Omgivelser vedblivende skulde henligge i den nuværende uanstændige Tilstand.

Simonsen syntes ikke, at Tegningen saa saa gal ud, og var sikker paa, at det vilde være uheldigt, om Taarnene kom bort. Udvalget mente nu, at man her havde en Plan, hvorefter det vilde være forsvarligt at bygge, og Spørgsmaalet var da kun, om man skulde bygge eller ej. Udgiften var indskrænket saa meget som muligt, og Projektet var fremkommet ved Samarbejdning af det bedste ved de tre tidligere Projekter, saa det vilde sikkert ikke lykkes at faa noget bedre. Bygningen vilde blive solid, rummelig og praktisk indrettet, saa han kunde anbefale, at man vedtog Forslaget i den foreliggende Skikkelse.

Formanden anførte, at Udvalget med Hensyn til Rentabiliteten havde en anden Anskuelse end Hr. Müller og derfor ikke havde søgt at finde en Lejer, saa meget mere som Tiden maatte synes uheldig i saa Henseende. Udvalget troede sikkert, at Pavillonen kunde forrente sig, og ansaa det for urigtigt at bygge paa den Erfaring, man havde fra de nuværende Skovrestaurationer, da Forholdene ved disse langt fra var heldige. Naar det blev gjort gældende, at Spisesalen til 300 Mennesker var for stor, maatte han gøre opmærksom paa, at der jo i den ogsaa kunde spise færre end 300, og at der syntes at være Erfaring for, at man ofte Sommeren igennem manglede en saadan større Sal.

Udvalget vilde gerne gaa med til at ofre noget for at forbedre Forholdene ved Silistria, men

dertil krævedes kun en mindre Foranstaltning, og denne Sag stod ikke i Forbindelse med den foreliggende, ligesom Udvalget sikkert ogsaa gerne vilde gøre Henstilling til Arkitekten angaaende de af Hr. Nørgaard foreslaaede Ændringer.

Jakob Jensen fremhævede, at de ved den i sin Tid udskevne Konkurrence for en Restaurationsbygning paa samme Sted præmierede Tegninger var ret utiltalende og ikke kunde staa ved Siden af den nu fremlagte.

Han kunde ikke som Formanden gaa med til en Henstilling til Arkitekten angaaende Hr. Nørgaards Forslag, da han ansaa Bygningen for grundig skamferet, hvis Taarnene kom bort. [Det vilde være nødvendigt at faa et stærkt Hegn om Anlæget, men en raa Stenmur vilde man sikkert i Længden blive ked af, og et levende Hegn indenfor vilde være saa udsat, at det næppe vilde vokse til. Det foreslaaede Hegn syntes ham meget praktisk, og han kunde ikke som Hr. Nørgaard betegne det som byagtigt, men vilde hellere kalde det villaagtigt.

Forslaget saa han ikke gerne ændret, men enten vedtaget eller forkastet. Skulde det sidste blive Tilfældet, vilde han deri se en Stemning for, at man vilde spare Pengene, og den Betragtning maade kunde han godt gaa med til, da han kun var med til Forslaget af Hensyn til Udstillingen. Forøvrigt kunde han ikke tænke sig andet, end at Foretagendet nok vilde svare sig, skønt han var klar over, at det ikke vilde give store Renter.

Jul. Andersen skulde ikke komme ind paa Pavillonens Udseende og Indretning, men kun beskæftige sig med den økonomiske Side. Han var vis paa, at Pavillonen ikke vilde forrente sig, og gjorde gældende, at den for at svare sig maatte give lige saa meget i Indtægt som Pavillonerne i Riis Skov og "Vennelyst" tilsammen, og det troede han ikke var muligt, da der kun kunde være Forretning 3 højst 4 Maaneder om Aaret. Saa kunde han snarere tænke sig, at en Pavillon som den i Friheden kunde betale sig. Lejens Størrelse kunde ikke gøres afhængig af Bygningens Størrelse, og den store Sal vilde være overflødig. I det hele taget vilde der ikke være Mening i at bygge en Restauration til 70000 Kr., ikke engang af Hensyn til Udstillingen. Paa denne vilde der vel nok blive Restaurationer i tilstrækkelig Mængde, og ellers havde man da nok inde i Byen. Han fandt det uforsvarligt med de dyre Pengeforhold at anbringe saa mange Penge i en Restauration og forstod ikke, hvorfor man ikke hørte noget til et fra en Privatmand indgivet Tilbud om Bygning af en Pavillon i Marselisborg Skov.

Nørgaard maatte overfor Hr. Jakob Jensen hævde, at de ved Konkurrencen præmierede

Tegninger i kunstnerisk Henseende stod langt over den nu fremlagte Tegning. Maaske egnede de sig ikke i det nu paatænkte Øjemed, men det maatte ogsaa erindres, at Konkurrencen var udskrevet for at skaffe Planer for et Badehotel. Netop nu, da man paa Grundlag af disse Tegninger og det ved Sagens Behandling fremkomne havde et Program at gaa efter, netop nu vilde det være heldigt at udskrive en Konkurrence. Han skulde gerne indrømme, at Hegnet nærmest lignede et Villahegn, men det var jo en Skovpavillon og ikke en Villa, man vilde bygge, og Hegnet vilde derfor tage noget af det skovagtige bort.

Naar Hr. Simonsen fremhævede, at Planen var fremkommet ved at sammenarbejde de tre tidligere Projekter, var det sikkert rigtig nok, og Tegningen bar ogsaa tydelig Præg deraf, men det kunde da paa ingen Maade siges at være nogen Ros.

Han ønskede fremdeles at opfordre Udvalget til at tage Hensyn til hans Forslag angaaende Taarnet og Hegnet.

Mikael Johansen kunde ikke være med til at følge Hr. Nørgaards Opfordring og fremhævede, at Aarhus var næsten berygtet for Mangel paa Sommerpavilloner. Der var ingen Tvivl om, at Pavillonen vilde forrente sig, hvad Turistforeningens Plan ogsaa vidnede om, og den vilde aldeles sikkert blive baade til Gavn og Pryd for Byen. Naar der ikke kom saa mange Folk i "Vennelyst" og Riis Skov som ønskeligt, maatte Grunden foruden i de uheldige Forhold i "Vennelyst" søges i den almindelige Vandring Syd paa, der af uforklarlige Grunde begyndte, da Byen købte Marselisborg, og i, at der aldrig var gjort noget for Riis Skov. Hvad selve den foreslaaede Pavillon angik ansaa han dennes Indre for ideal, og Indretningen var dog Hovedsagen.

Han syntes, at Hr. Jul. Andersens Tale formede sig vel meget som et Afholdsforedrag, og vilde til Hr. Andersen sige, at skønt det var Meningen at oprette Afholdsrestauration ved Tors Mølle, ønskede Udvalget dog ikke at beskæftige sig med Forholdene der, før nærværende Spørgsmaal var ordnet. Som Forslaget nu forelaa, troede han ikke, man fik noget bedre, og da det særlig med Udstillingen for Øje vilde være uheldigt at udskyde Sagen, vilde han anbefale Forslaget til Vedtagelse.

J. C. Petersen var klar over, at der maatte tages en Bestemmelse, og at man maatte i Gang med Arbejdet, ogsaa af Hensyn til Udstillingen. Det blev vel saa den nu forelagte Plan, men han vilde dog gerne henstille til Udvalget at overveje sammen med Arkitekten, om de to Taarne ikke kunde komme væk. To saa spidse Taarne hørte ikke hjemme paa en saa trykket Bygning, og sandsynligvis vilde man næppe fra en Afstand af 20 Alen se andet

over Verandaen end de to Spidser. Kunde de ikke komme bort, maatte de i ethvert Fald have en anden Form.

Han var særlig ængstelig for Sagens økonomiske Side og kunde være tilbøjelig til at give Hr. Müller Ret i, at det vilde have været meget heldigt, om man først havde skaffet en Lejer. Til Montering og Service, der jo gerne skulde staa i passende Forhold til Bygningen, vilde der medgaa en Sum, der paa det nærmeste vilde blive lige saa stor som Opførelsessummen, og der var ikke mange kvalificerede Værter, der havde et saa stort Beløb til Raadighed.

Vestesen kunde under andre Forhold i og for sig godt følge Hr. Jul. Andersens Betragtningssmaade, men Sagen var nu saa langt fremme, at der maatte tages en Bestemmelse. Derimod forstod han ikke Hr. Jakob Jensens Udtalelse om, at Udvalget kun ønskede det hele eller intet, for det skulde dog synes underligt, om man ikke kunde enes om en eller anden Ændring. Hvad Taarnene skulde til, kunde han ikke indse, og da det af adskillige Udtalelser fremgik, at man ikke troede, de vilde virke kønt, fandt han, at Udvalget ikke kunde have noget imod at overveje Sagen nærmere. Det vilde da ogsaa være i høj Grad heldigt, at man fik et mere detailleret Forslag og fik at vide, om det ret vigtige Belysningssspørgsmaal var taget med. Naar det saa stærkt blev fremhævet, at Pavillonens Indretning var rent ideal, maatte der dog gøres opmærksom paa, at al Servering til Verandaen og den omliggende Plads efter Tegningen skulde gaa gennem Salen, og paa, at Bufetten syntes vel diminutiv.

Der var i det hele taget mange Forhold, der burde overvejes, og han vilde derfor anbefale, at man betragtede denne Behandling som en 1. Behandling, hvor man i Princippet vedtog Forslaget, og saa atter overgav Sagen til Udvalget, for at dette snarest kunde fremkomme med et specificeret Forslag.

Lottrup gjorde gældende, at Sagen saa tit var drøftet, at denne Behandling ikke kunde kaldes en 1. Behandling. Han fandt ikke Taarnene heldige, men vilde dog, da Pavillonens Indretning var udmærket, anbefale, at man rettede sig efter Udvalget og stemte for Forslaget.

Jakob Jensen bekræftede, at der forelaa Andragende om Tilladelse til at bygge ved Tors Mølle, men Andragendet var af en saadan Art, at der slet ikke kunde tages Hensyn til det.

Til Hr. Vestesen vilde han sige, at naar Udvalget Gang paa Gang var fremkommet med

Planer, uden at nogen fik Stemning for sig, og naar Sagen ikke var mere presserende, saa vilde han hellere lade Sagen falde.

Spørgsmaalet om Taarnene var en Smagssag, men efter hans Mening vilde Bygningen ikke komme til at ligne noget, hvis Taarnene kom væk. Han kunde oplyse, at det ikke var nødvendigt at komme gennem Salen for at servere paa Verandaen eller i det fri, idet Serveringen paa Verandaen kunde ske fra to Sider gennem Fløjene og til det frie fra Kaffekøkkenet.

Filtensborg gik ud fra, at Sagen i Princippet var vedtaget, særlig da at Kommunen selv skulde bygge, og da der tillige paa sidste Laan var opført et Beløb til dette Formaal, var det dermed anerkendt, at man vilde bygge. Det drejede sig derfor nu kun om den forelagte Tegning, som jo i Grunden kun kunde betragtes som en smuk Skizze,- og Udvalget vilde nok tage Hensyn til de fremkomne Henstillinger, særlig da Arkitekten garanterede, at Overslagssummen ikke vilde blive overskredet. Belysningen maatte blive med Petroleum, da der ikke var ført Gas eller Elektricitet derud. Angaaende Indretningen var der taget Hensyn til de sidst faldne Udtalelser, og den kunde nu næppe blive bedre. Han troede ikke, det vilde blive vanskeligt at finde en Lejer. Der var allerede Liebhave, og Restaurationen vilde umiddelbart efter Vedtagelsen blive udbudt.

Bischoff havde intet imod Bygningen, men delte Hr. Müllers Anskuelse om Forrentningen og mente ligesom Hr. Andersen, at Pavillonen godt kunde undværes. Pavillonen i Friheden var slaaet godt an, saa de, der gik i Skoven for Restaurationens Skyld, vilde sikkert vedblivende søge til den, og de, der kom i Skoven for Naturens Skyld, nød intet, højst en Kop Kaffe. Den ny Pavillon vilde derfor næppe forrente sig under almindelige Forhold, og at opføre den alene for Udstillingens Skyld kunde ikke synes forvarligt.

Han kunde ikke give Hr. Filtensborg Ret i, at det var vedtaget at bygge, og vilde stemme imod Forslaget.

Jul. Andersen pointerede, at Uenigheden mellem Hr. Johansen og ham angaaende Restaurationsforhold laa i, at Hr. Johansen ønskede de flest mulige og han de færrest mulige Restaurationer, og i, at Hr. Johansen vilde have Beværternæringen fri, hvorimod han vilde have den bunden. For Resten havde han slet ikke udtalt sig om den foreliggende Sag fra et Afholdsstandpunkt, eftersom der ikke var Tale om at oprette en ny Restauration, men kun om en ny Bygning. Hans Indvendinger angik den økonomiske Side, og han troede vedblivende, at Foretagendet ikke kunde forrente sig, og at en mindre Pavillon til ca. 30000

Kr. nok kunde tilfredsstille Kravet. For den foreslaaede Varnapavillon kunde Lejen næppe sættes mindre end 6000 Kr., og Servicet vilde koste 30-40000 Kr., saa det vilde sikkert blive meget vanskeligt at finde en Lejer, tilmed da Forretningen kun kunde drives 3 højst 4 Maaneder om Aaret. Han takkede Hr. Jakob Jensen for Oplysningerne angaaende Ansøgningen om Byggetilladelse ved Tors Mølle.

Simonsen fremhævede, at den foreslaaede Bygning vilde blive baade solid og praktisk indrettet. Der var kun i Taarnene anvendt Bindingsværk, og ved rigtig Behandling kunde dette blive næsten uforgængelig. Hvis Forslaget imidlertid skulde sættes igennem med knebent Flertal, vilde det vist være bedst at lade Sagen falde.

Han forstod særdeles godt Afholdsfolkenes Standpunkt overfor spirituøse Drikke, men deres Taktik forbavsede ham. Der var for Afholdsfolkene ingen rimelig Grund til at trække sig tilbage fra andre ved at faa en særlig Afholdsrestauration, tværtimod burde de ved deres gode Eksempel støtte god Orden og Tone blandt Publikum.

Hr. Jul. Andersen vilde han oplyse om, at der netop var Tale om en ny Restauration, og at man intet vidste om, hvorvidt andre Restaurationer vilde blive nedlagt.

Hvis Forslaget skulde blive forkastet, vilde han ikke føle det som noget Nederlag, saa de Herrer Afholdsmænd skulde ikke for hans Skyld stemme for eller undlade at stemme imod, men han var overbevist om, at man slet ingen Pavillon fik, hvis man ikke tog imod det foreliggende Forslag.

Bischoff havde ikke talt alene som Afholdsmænd, men vilde ikke gaa med til, at Kommunen mere end nødvendigt satte Penge i Restaurationer.

Formanden erindrede om, at Indstillingen ogsaa gjaldt Pavillonen ved Ørnereden, men at Udvalget havde besluttet at se Tiden an med Opførelse af Badehuse. Udvalgets Forslag gik altsaa ud paa at opføre en Pavillon ved Varna efter den nu fremlagte Plan og en Pavillon ved Ørnereden efter den ved forrige Behandling af Sagen fremlagte Plan.

Indstillingen vedtoges.